

До спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.011
Харківський національний економічний університет
Імені Семена Кузнеця

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора
Васильківського Дмитра Миколайовича
на дисертаційну роботу Гринька Павла Олеговича
«Діагностика ефективності експортно-імпоротної діяльності
підприємства» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність обраної теми.

Одним із важливих економічних векторів, які утворюють основу «Національної економічної стратегії 2030» є репутація України у світі та посилення торговельної дипломатії. Така спрямованість економічного розвитку країни підтримується підвищенням ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства, що і актуалізує вирішення її проблем. Розроблення програми організаційно-економічних заходів на підприємстві щодо підвищення ефективності його експортно-імпоротної діяльності залежить від об'єктивності даних про цю діяльність та її розвиток, що в свою чергу, ґрунтується на результатах діагностики. На разі в Україні сформувався досить несприятливий клімат для ефективної експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств, який обумовлений недосконалістю податкової та законодавчої системи, несприятливими умовами інвестиційного клімату тощо. В таких умовах практично не можливе управління діяльністю промислових підприємств без своєчасної та об'єктивної інформації, основну частину якої надає діагностика. Завчасне знання реального стану експортно-імпоротної діяльності сприяє усунення негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ, які впливають на неї. Тому питання засад діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності промислових

підприємств викликають до себе підвищений інтерес, що підтверджує актуальність дослідження.

Дисертація Гринька П.О. являє собою істотний здобуток у формуванні теоретичних засад, методичного забезпечення і практичних рекомендацій з діагностики ефективності експортно-імпорتنної діяльності промислових підприємств.

2. Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами.

Дисертація виконана згідно з планами наукових досліджень Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темами: «Розвиток механізму активізації експортної діяльності підприємств в умовах торгівельних війн та інтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0117U007236), розділ «Визначення недоторгованих ринків за результатами оцінки дії угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою», у межах якого уточнено місце діагностики експортно-імпорتنної діяльності в системі її управління, функції діагностики, логіка етапів діагностики та аналітичне забезпечення визначення загального рівня ефективності експортно-імпорتنної діяльності підприємства, рівня її структурної динаміки; «Ризик-орієнтований підхід у забезпеченні протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового зниження» (номер державної реєстрації 0118U000058), розділ «Аналітичне забезпечення діагностики ефективності експортно-імпорتنної діяльності підприємства для оцінки ризику легалізації доходів», де здобувачем виконано розділ, в якому викладено аналітичне забезпечення діагностики ефективності експортно-імпорتنної діяльності підприємства для оцінки ризику легалізації доходів.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційній роботі Гринька П.О. є достатньо обґрунтованими, що зумовлено глибоким та якісним аналізом значного за обсягом переліку

вітчизняних та закордонних, наукових та статистичних джерел інформації (233 найменувань, с. 191 – 214) із питань теоретичного, інформаційного, аналітичного, методичного забезпечення діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Результати дослідження, свідчать про широку і глибоку обізнаність дисертанта з науковими працями вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених дослідженню питань діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності промислових підприємств. Чітко визначено мету, сформульовано задачі, предмет та об'єкт дослідження. Послідовність проведеного дослідження та викладення матеріалу є логічною.

У дисертації автором застосовано широкий спектр методів як загальнонаукових та спеціальних: абстрактно-логічний метод (с. 24 – 30), системний підхід (с. 30 – 35, с. 44 – 50), методи аналізу і синтезу (с. 37 – 42, с. 51 – 60, с. 63 – 77), графічний метод (с. 90 – 96, с. 106 – 108,), методи багатofакторного статистичного аналізу, зокрема кластерний (с. 95 – 96,), факторний (с. 98 – 99, с. 126 – 127), багатofакторний регресійний аналіз (с. 99 – 101, с. 128 – 129), метод побудови інтегрального показника якості Харрінгтона (с. 109 – 114), коефіцієнти рангової кореляції Спірмена та Кенделла (с. 117 – 121), моделі кривих росту (с. 150 – 151), оптимізаційні моделі (с. 178 – 179).

Структура дисертаційної роботи обумовлена її метою і являє собою цілісний комплекс послідовних розробок теоретичних положень, методичних і організаційних підходів щодо визначення принципів та суттєвих особливостей діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності промислових підприємств.

Положення, висновки та рекомендації Гринька П.О. відзначаються достовірністю та науковою новизною, доповнюють і розвивають теорію ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства.

4. Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи визначається сукупністю розробленого й обґрунтованого теоретико-методичного забезпечення формування діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності, процедур та інструментів її здійснення на промислових підприємствах.

Зміст дисертації послідовно розкриває обрану тему.

У першому розділі дисертації викладене вирішення таких завдань:

уточнено змістовну сутність ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства, систему базисних понять у сучасних умовах економіки для удосконалення теорії ефективності;

обґрунтовано теоретичне забезпечення діагностики в економіці та ефективності експортно-імпортової діяльності промислових підприємств, зокрема логіку етапів технології діагностики, місце діагностики в системі управління ЕДП;

обґрунтовано систему показників та критеріїв як одного із основних інструментів інформаційно-аналітичного забезпечення здійснення діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності.

Вирішення окреслених завдань відрізняється науковою новизною:

удосконалено систему базисних понять ефективності експортно-імпортової діяльності промислового підприємства, в якій на підставі проведених досліджень існуючих підходів до змістовної сутності поняття ефективність та ефективність експортно-імпортової діяльності в сучасних умовах набули оновленої суті такі поняття, як експортно-імпортна діяльність, ефективність експортно-імпортової діяльності, стратегії, цілі, умови, фактори, експортно-імпортний потенціал, показники, критерії, витрати, результат, ефект, методи управління, функції управління, управлінське рішення. Така система базисних понять формує концептуальний підхід до визначення

ефективності експортно-імпоротної діяльності промислового підприємства (С. 44 – 61).

Також у межах цього наукового результату сформовано теоретичне забезпечення діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств, яке містить методологічну структурно-логічну схему елементів діагностики в економіці, а саме: суб'єкт, об'єкт, предмет, принципи, мету, завдання, види, функції, технологію, методи та інструменти. Здобувач обґрунтував їх зміст в сучасних умовах. Також до теоретичного забезпечення входять обґрунтування логіки етапів технології діагностики в економіці, та доцільність включення інформаційного, аналітичного та управлінського блоків (С. 24 – 43).

Дістало подальшого розвитку система показників та критеріїв як інформаційний інструмент здійснення діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності промислових підприємств, яка має особливий склад та повністю підтримує реалізацію функцій діагностики цієї ефективності, а також надає можливості застосовувати відповідний аналітичний інструментарій діагностики. Ця система показників дозволяє вчасно розпізнати, ідентифікувати, оцінити і аналізувати, вимірювати, встановити причинно-наслідкові взаємозв'язки, виявити фактори та причини відхилень, прогнозувати, розробляти заходи щодо усунення відхилень та проблем, контролювати, визначати загрози недопустимих відхилень, формувати рекомендації організаційно-управлінських заходів щодо запобігання можливих збоїв нормального стану функціонування та розвитку експортно-імпоротної діяльності підприємства. Сам процес формування системи показників ефективності експортно-імпоротної діяльності промислового підприємства здобувач рекомендує здійснювати також технологічно, у відповідній послідовності етапів (підрозділ 1.3, с. 61 – 79).

Результат опубліковано в статтях фахового наукового видання категорії В:

– Гринько П.О. Методологічний аспект діагностики об'єктів в економіці / П. О. Гринько // Бізнес Інформ. – 2017. – № 12. – С. 18 -23.

– Гринько П.О. Формування системи показників діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства / П. О. Гринько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – 2018, випуск 20, частина 1, с. 122 – 125.

Окремі елементи наукової новизни містяться в публікаціях:

– Гринько П.О. Сутність ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства в сучасних умовах. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку економіки України» (м. Київ, 2017 р.) –: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ : Національний авіаційний університет, 2017. – 136 с. (63 – 66 с.);

– Гринько П.О. Змістовне наповнення діагностики експортно-імпортової діяльності підприємства. Міжнародна наукова конференція «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 2017 р.) – «Змістовне наповнення діагностики експортно-імпортової діяльності підприємства». Матеріали Міжнародної наукової конференції — Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: тези доповідей, 1 – 2 червня 2017 р. – Х. : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2017. – 463 с. (47 – 50 с.)

– Гринько П.О. Обґрунтування інструментів діагностики експортно-імпортової діяльності підприємства. Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі»: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 грудня 2017 р.): у 3 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2017. – Ч. 2. – 88 с. (с. 83 – 84)

– Sabadash L., Grynko P. The formation of a set of signs for modeling the evaluation of enterprise activities. International Conference on Applied Informatics «Imagination, creativity, design, development», «Lucian Blaga» University of Sibiu Faculty of Sciences, Romania May 16-18, 2019.

У другому розділі дисертації вирішено такі завдання дослідження:

- сформовано аналітичне забезпечення оцінки й аналізу рівня ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємств;
- розроблено методичне забезпечення діагностики впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на ефективність експортно-імпоротної діяльності підприємства.

Вирішення зазначених завдань відрізняється науковою новизною.

Дістало подальшого розвитку аналітичне забезпечення оцінки й аналізу ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємств, особливістю якого є побудова інтегрального показника якості, що відображає рівень цієї ефективності та інтегрального показника структурної динаміки цієї ефективності за допомогою коефіцієнтів рангової кореляції Спірмена та Кенделла, що дозволяє комплексно дослідити процеси ефективності ЕІД, діагностувати причини пов'язані не тільки з рівнем ефективності або її критеріїв, але і проблеми, обумовлені структурними змінами в системі ефективності цієї діяльності. Рекомендовано цей інтегральний показник обчислювати за допомогою модифікованого методу побудови показника якості Харрінгтона, при цьому параметри функції перетворення встановлювати з урахуванням числових характеристик змін значень критеріїв ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. Здобутком також є обґрунтований динамічний структурний еталон ефективності ЕІДП, який ґрунтується на законах та закономірностях ефективності діяльності та ефективності експортно-імпоротної діяльності. Рекомендована доцільність логіки етапів обчислення інтегрального показника структурної динаміки ефективності ЕІДП. Здобувач для управління ефективністю експортно-імпоротної діяльності підприємства розробив когнітивну карту впливу факторів

підсистем внутрішнього середовища підприємства, перевагами якої є те, що вона демонструє реальні причинно-наслідкові взаємозв'язки підсистем з рівнями ефективності та конкретизує тісноту цих взаємозв'язків, що дозволяє встановлювати рейтинг впливу та напрям (С. 82 – 132);

Результат опубліковано у журналі Європейського Союзу та віднесеного до першого квартилю (Q 1) і який реферується в Scopus:

Malyarets L., Barannik I., Sabadash L., Grynko P. Modeling the Economic Sustainability of the Macro system (for example Ukraine) // Montenegrin Journal of Economics. Vol. 15, No. 3 (2019), 23-35.

Результат також опубліковано в статтях фахових наукових виданнях категорії В:

– Гринько П.О. Діагностика впливу виробничо-фінансових факторів на ефективність експортно-імпортової діяльності підприємства / П. О. Гринько // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. №4(38). – 2018. С. 83 – 89.

– Гринько П.О. Діагностика факторів зовнішнього середовища, які впливають на розвиток експортно-імпортової діяльності промислових підприємств / П. О. Гринько // Бізнес Інформ. – 2018. – №8. – с. 51 – 56.

– Малярець Л.М., Гринько П.О. Аналітичне забезпечення аналізу ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства / Малярець Л.М., Гринько П.О. // Проблеми економіки № 1 (39), 2019, с. 208-216.

Окремі елементи наукової новизни містяться в публікаціях:

– Гринько П.О. Обґрунтування інструментів діагностики експортно-імпортової діяльності підприємства. Міжнародна науково-практична конференція «Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі»: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 22 грудня 2017 р.): у 3 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2017. – Ч. 2. – 88 с.

– Гринько П.О. Формування еталонних значень показників ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Матеріали

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики» 15-16 листопада 2018 р. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2018. 80 с. (304 – 308).

– Малярець Л.М., Гринько П.О. Моделювання критеріїв ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика» (Харків, 18 – 19 березня 2019 р.). – Харків : Видавець ФОП Панов А.М., 2019. – С. 385–386.

– Malyarets L., Barannik I., Grynko P. Mathematical modelling of effiience evaluation of enterprises’s export-import activity in Ukraine. Proceedings of the International Congress on Business and Marketing, 2019 Maltepe University, Istanbul, 13.06.2019-15.06.2019. Pp. 211 – 213.

У третьому розділі дисертації вирішено такі завдання:

- обґрунтовано методичний підхід до діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства;
- сформовано методичне забезпечення для визначення шляхів підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства та пошуку її резервів.

Виконання цих завдань має два пункти наукової новизни.

Удосконалено методичний підхід до діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства, який передбачає етапи, а саме: 1) формування мети та цілей діагностики, 2) розпізнання та ідентифікація ознак ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства; 3) встановлення критеріїв ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства; 4) вибір інструментів та аналітичних процедур діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства; 5) відслідкування та контроль зміни значень частинних показників ефективності експортно-імпоротної діяльності в динаміці; 6) аналіз та оцінювання рівня ефективності експортно-імпоротної діяльності, тенденцій його зміни та еталонного (нормального) стану; 7) відслідкування та контроль зміни структурної динаміки

ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства; 8) аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність експортно-імпоротної діяльності підприємства; 9) аналіз впливу факторів внутрішнього середовища на ефективність експортно-імпоротної діяльності підприємства; 10) прогнозування показників ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства для діагностики розвитку її стану; 11) розроблення управлінських рішень щодо підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства на основі результатів її діагностики. На основі результатів практичної апробації впровадження діагностики в експортно-імпорتنу діяльність підприємства автор рекомендує дотримуватись таких етапів і саме така логіка етапів забезпечує реалізацію всіх функцій діагностики ефективності цієї діяльності на підприємстві (С. 135 – 153).

Результат опубліковано в статті фахових наукових виданнях категорії В:

Гринько П.О. Методичне забезпечення діагностики ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм», Вип. 10, 2019, с. 113 – 121.

Також удосконалено методичне забезпечення визначення шляхів підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства та пошуку її резервів, особливостями якого є порівняння досягнутих значень критеріїв цієї ефективності з еталонними, які є нормативами або формуються з урахуванням результатів діагностики, а саме: максимальних (мінімальних) реально досягнутих значень критеріїв, оптимальних та прогнозних їх значень. Саме величина відхилень реально досягнутих значень критеріїв і еталонних свідчить про існування резервів підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності на підприємстві. Це методичне забезпечення доцільно використовувати в реалізації раціональної технології прийняття стратегічного управлінського рішення підвищення ефективності та

виявлення резервів ефективності експортно-імпортової діяльності на підприємстві (С. 153 – 184).

Результати дослідження оприлюднено в наступних публікаціях:

– Гринько П.О. Розроблення управлінського рішення підвищення ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Матеріали Міжнародної наукової конференції — Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: тези доповідей, 30 – 31 травня 2019 р. – Х. : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2019. – 442 с. (35 – 36 с.)

– Гринько П.О. Формування еталонних значень показників ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики» 15-16 листопада 2018 р. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2018. 80 с. (304 – 308).

– Малярець Л.М., Гринько П.О. Моделювання критеріїв ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика» (Харків, 18 – 19 березня 2019 р.). – Харків : Видавець ФОП Панов А.М., 2019. – С. 385–386.

– Malyarets L., Barannik I., Grynko P. Mathematical modelling of efficiency evaluation of enterprises's export-import activity in Ukraine. Proceedings of the International Congress on Business and Marketing, 2019 Maltepe University, Istanbul, 13.06.2019-15.06.2019. Pp. 211 – 213.

5. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів.

Наукове значення результатів дисертаційної роботи полягає в удосконаленні теоретичного та методичного забезпечення, розроблення практичних рекомендацій з діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності промислового підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення роботи доведені до рівня конкретних методик і

рекомендацій щодо впровадження діагностики в систему управління ефективністю експортно-імпортною діяльністю промислових підприємств України. Практичне використання запропонованого методичного забезпечення діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності підприємств дозволить вирішити проблему підвищення рівня ефективності цієї діяльності в умовах конкретного підприємства та пошуку її резервів, розвитку експортно-імпортової діяльності вітчизняних підприємств на зовнішніх та внутрішньому ринках.

Основні положення дисертації, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування в роботі вітчизняних машинобудівних підприємств. Розроблені методичний підхід до діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства та етапи раціональної технології прийняття стратегічного управлінського рішення підвищення ефективності експортно-імпортової діяльності прийнято до впровадження в практичну діяльність ПАТ «Турбоатом» (довідка № 09-418 від 22.06.2020 р.). Інформаційно-аналітичне забезпечення для аналізу та оцінки ефективності експортно-імпортової діяльності підприємств, а також система критеріїв цієї ефективності впроваджено в роботу ПАТ «Харківський тракторний завод» (довідка № 07 - 354 від 10.06.2020 р.).

Пропозиції щодо методичного підходу до діагностики ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства та етапи раціональної технології прийняття стратегічного управлінського рішення підвищення ефективності експортно-імпортової діяльності використовуються у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця під час викладання навчальної дисципліни «Управління експортним потенціалом підприємства» здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» спеціальності 051 «Економіка» (довідка № 20-86-31-115 від 18.06.2020 р.).

6. Повнота викладення наукових положень дисертації в опублікованих працях

Основні результати і висновки роботи опубліковано в 15 наукових працях, серед яких: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу (SCOPUS); 6 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 8 тез доповідей і матеріалів конференцій.

Перелік опублікованих статей та тез доповідей дозволяє констатувати, що Гринько П.О. виконав вимоги пунктів 9, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. №167, а також Наказу МОН України «Про опублікування результатів дисертації на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 №1220». На підставі зазначеного апробацію результатів дисертації Гринько П.О. слід вважати достатньою.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація здобувача Гринька П.О. містить анотацію, зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності відповідно до поставлених завдань. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. №40 зі змінами від 31.05.2019 р.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Гринька П.О., зверну увагу на окремі положення, які потребують подальшого розвитку:

1. На основі глибокого аналізу робіт провідних вітчизняних науковців та практиків здобувач обґрунтував систему критеріїв ефективності експортно-імпортової діяльності промислових підприємств у такому складі: коефіцієнт ефективності експорту, коефіцієнт ефективності імпорту, коефіцієнт протермінованих зобов'язань, частка експорту у загальному обсязі реалізації підприємства, рентабельність продажів. Але при цьому слід було зазначити наскільки стійкий такий склад критеріїв за інших соціально-економічних умов діяльності підприємств.

2. Великий науковий інтерес в економіці має запропонований здобувачем динамічний структурний еталон ефективності експортно-імпортової діяльності підприємства. Істотним теоретичним здобутком в теорії ефективності експортно-імпортової діяльності було б його глибше дослідження та обґрунтування.

3. Опис дослідження ефективності експортно-імпортової діяльності 5 обраних машинобудівних підприємств бажано було б почати з опису їх значущості для машинобудівної галузі, вказати підгалузі, до яких входять ці підприємства та обґрунтувати позицію автора щодо включення саме цих машинобудівних підприємств у вибірку.

4. Автор дисертації цілком справедливо пропонує процедуру прогнозування значень критеріїв діагностики для поглибленого розуміння тенденцій до зміни рівня ефективності експортно-імпортової діяльності та встановлення її об'єктивного діагнозу. Незважаючи, що в дисертації представлено аналіз отриманих прогнозних значень критеріїв, автор не вказує яким чином слід розробляти заходи, які забезпечують виправлення тих чи інших негативних тенденцій (С. 148 – 149).

5. В дисертації достатньо обґрунтовано методичне забезпечення визначення шляхів підвищення ефективності експортно-імпортової діяльності

підприємства та пошуку її резервів; воно має практичну цінність в діяльності промислових підприємств. Але здобувачу варто було б результати діагностики резервів підвищення ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства використати при формуванні стратегії розвитку цієї діяльності на підприємстві.

Висловлені зауваження і зазначені недоліки не знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Гринька П.О., а слугують рекомендаціями для подальших досліджень автора.

9. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Гринька Павла Олеговича «Діагностика ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства» виконана на достатньо високому рівні, є завершеною кваліфікаційною науковою працею, містить теоретичні положення, методичні підходи й практичні рекомендації, які в сукупності дають змогу здійснити діагностику ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства.

Наукові статі та інші публікації Гринька П.О. відображають положення отриманої дисертантом наукової новизни. З наукових праць у співавторстві використано лише ті ідеї та положення, які є особистим здобутком дисертанта. Основні результати дослідження доповідались та схвалені під час науково-практичних конференцій різного рівня та впроваджені в практичну діяльність підприємств, установи.

Дисертація Гринька П.О. за змістом відповідає спеціальності 051 «Економіка», за якістю теоретичних і методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Обрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито; поставлену мету

досягнуто; завдання дисертаційної роботи виконано; результати дослідження мають наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність.

Дисертація Гринька П.О. «Діагностика ефективності експортно-імпоротної діяльності підприємства» за своїм змістом відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 9, 10, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а її автор – Гринько Павло Олегович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри міжнародних економічних відносин,

Хмельницький національний університет

Д.М. Васильківський

Підпис зав. кафедри МЕВ Васильківського Д. М.

ЗАСВІДЧУЮ

Учений секретар Хмельницького
національного університету

Л. І. Тебляшкіна